

دیباچه

بی‌تردید شبه قاره هند در رواج و گسترش زبان و ادب فارسی سهمی فراموش ناشدنی و با فرهنگ ایران زمین پیوندی ناگسستنی دارد. خدماتی که هندیان به این زبان و فرهنگ انجام داده‌اند در برخی زمینه‌ها حتی از خود ایرانی‌ها هم بیشتر و مهم‌تر است. گزاره نخواهد بود اگر بگوییم که نسخ خطی فارسی موجود در کتابخانه‌های این سرزمین با ایران برابری می‌کند. امروزه پژوهشگران زبان و ادب بر این نکته اذعان دارند که تدوین تاریخ ادبیات فارسی بدون تحقیق و تفحص در تاریخ هزار ساله ادب فارسی در شبه قاره هند ناممکن است.

چه بسا شاعرانی که تمام زندگی خود را وقف زبان و ادب فارسی کردند و با خون دل اشعار نغز و شیوا سرودند اما امروزه این شاعران و آثار آنها در گوشه غفلت کتابخانه‌ها خاک می‌خورند. آثاری که حاوی اطلاعات تاریخی، فرهنگی و سیاسی مهمی هستند که مطالعه آنها برای هر پژوهش‌گری لازم و ضروری است.

معرفی، تصحیح و نشر این آثار وظیفه تک تک فرهنگ دوستان و ادب‌پژوهان می‌باشد و انتشار فصلنامه قند پارسی گامی بس خرد درین راستا است. در شماره‌های مختلف این فصلنامه ما موضوعات ادبی و فرهنگی مرتبط با ادبیات فارسی در شبه قاره هند را مورد تبیین و تدقیق قرار می‌دهیم و این شماره را به مقاله‌های ارزشمند خانم پروفسور ضمیره غفاراوا اختصاص داده‌ایم.

خانم پروفسور ضمیره غفاراوا رئیس پژوهشگاه علوم جامعه‌شناسی دانشگاه دولتی خجند، تاجیکستان است. وی مدرک دکترای خود را در سال هزار و نهصد و یک با دفاع از پایان‌نامه «سفینه خوشگوی بندرابن داس خوشگو و کلمات‌الشعراى سرخوش

در آموزش ادبیات فارسی در قرون هفدهم و هجدهم» دریافت کرد. اشعار منتخب ابوالفیض فیضی با حروف کرلی در تاجیکستان به همت وی به چاپ رسیده است. وی همچنین در تهیه متن انتقادی دیوان مخفی نیز نقش داشته است. وی در سال دو هزار و دو جایزه دولتی تاجیکستان به نام «اسماعیل سامانی» را دریافت کرد.

وی علاقه زیادی به هند و فرهنگ این سرزمین و زبان و ادب فارسی دارد و بر مبنای همین علاقه مقاله‌های زیادی در موضوعات گوناگون ادبی و فرهنگی مرتبط با شبه قاره هند تحریر نموده است که برخی از آنها در تاجیکستان، ایران و هند چاپ شده است.

در تدوین و ویرایش این مقالات برآنیم که کم‌ترین تصرف و ویرایش را داشته باشیم، چرا که مناسب دیدیم ذات و هویت ادبیات فارسی در نقاط مختلف جهان من جمله تاجیکستان و اصالت قلم استادان و محققان زبان و ادب فارسی محفوظ بماند. مرکز تحقیقات فارسی جمهوری اسلامی ایران در دهلی‌نو، به منظور پاسداشت میراث ادبی مشترک دو کشور ایران و هند و در راستای سیاست‌های حمایتی خود از آثار و پژوهش‌های محققین زبان فارسی اقدام به چاپ این ویژه‌نامه نموده است.

علی دهگامی

رایزن فرهنگی و سرپرست مرکز تحقیقات فارسی

دهلی‌نو